

ลักษณะของห้องสมุดยุค 4.0

ห้องสมุด 4.0 คือ ห้องสมุดที่ไม่มีวันตายถ้ารู้จักปรับตัว เรียนรู้และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เพื่อสนับสนุนเป้าหมายเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศโดยการพัฒนาสังคมและชุมชน โลก 4.0 เป็นโลกฐานความรู้ เศรษฐกิจ สังคม นโยบายการเมืองและการแสดงออกความรู้เป็นวิจัยที่มีนวัตกรรม ห้องสมุดควรมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. ด้านบริการ

1.1 ห้องสมุดต้องบริการคนทุกประเภท เอื้อให้คนได้เข้าถึงความรู้เปิดกว้างและพัฒนาระบบให้ง่ายต่อการใช้งาน ให้บริการกับกลุ่มผู้ใช้ทุกประเภท

1.2 ห้องสมุดเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็ว ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นพลวัต ห้องสมุดต้องพัฒนาการให้บริการเอื้อต่อผู้ใช้ได้เข้าถึงสะดวกและรวดเร็ว ได้แก่

1.2.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) ช่วยให้ผู้เป็นมากกว่ามนุษย์ธรรมดา ช่วยให้การจัดเก็บ ค้นหา จัดส่ง กระจาย รวบรวมข้อมูลความรู้ สะดวกรวดเร็ว

1.2.2 การใช้เครื่องมือสืบค้นข้อมูลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Search Engines) ห้องสมุดทุกประเภทและทุกแห่ง มีเครื่องมือสืบค้นข้อมูลบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และเชื่อมโยงถึงกันอย่างเป็นระบบ

1.2.3 ห้องสมุดบริการอัตโนมัติ ปรับตัวทันการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีของโลกส่งผลช่วยให้บริการมีความสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องแม่นยำ มากขึ้น

1.2.4 ห้องสมุดออนไลน์ ช่วยให้เข้าถึงแหล่งข้อมูลสำคัญได้ทุกที่ ทุกเวลาผ่านทางแอปพลิเคชันมือถือและ/หรืออุปกรณ์เคลื่อนที่เป็นประโยชน์ช่วยให้การสืบค้นสะดวกและรวดเร็ว

1.3 ห้องสมุดเป็นแหล่งข้อมูลในการสนับสนุนการวิจัยและวิชาการ

1.4 ห้องสมุดมีเพียงพอ ครอบคลุมตรงความต้องการ ตามสภาพ ขนาดประชากร และการใช้งาน แตกต่างตามวัตถุประสงค์การใช้งาน การให้บริการตามวัตถุประสงค์ของตนเองอย่างครบถ้วน

2. ด้านบริหารจัดการ

2.1 ห้องสมุดระบบร่วมกัน ต้องพัฒนาเป็นระบบเชื่อมโยงกัน เป็นประโยชน์ต่อการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เช่น ระบบห้องสมุดฮาร์วาร์ดระบบห้องสมุดมหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ด

2.2 ห้องสมุดที่มีผู้เชี่ยวชาญทุกสาขาเป็น Mentor / Coach ช่วยให้คำแนะนำเป็นประโยชน์ เอื้อต่อการทำงานวิชาการและการวิจัย

2.3 ห้องสมุดออกแบบตามบริบทพลวัต เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม ของประเทศและของโลกพัฒนา ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย

3. ด้านความรู้

3.1 ห้องสมุดระบบความรู้ 7 มิติ ประกอบด้วยการรวบรวมความรู้ สะสมความรู้ ต่อยอดความรู้ ผลิตความรู้ ประยุกต์ความรู้ เข้าถึงความรู้ และกระจายความรู้ ห้องสมุดต้องบริหารองค์ความรู้ครบถ้วนทั้ง 7 มิติ

3.2 ห้องสมุด 5 ประเภทสัมผัส คือ ตา – ตัวอักษร ภาพ หู – เสียง จมูก – กลิ่น ลิ้น – จีโมรส และสัมผัส – รู้สึกด้วยมือคลำ

3.3 ห้องสมุดเป็นเลิศเฉพาะทาง สนับสนุนการค้นหาเชิงลึกองค์ความรู้เฉพาะด้านเจาะจง มีความโดดเด่นทางด้านนั้นเป็นพิเศษ

3.4 ห้องสมุดสนับสนุนการพัฒนาประเทศ มีส่วนร่วมบริหารจัดการองค์ความรู้ นำสู่การสร้างสรรคเทคโนโลยีและนวัตกรรม

3.5 ห้องสมุดแห่งชาติที่ครบถ้วนครอบคลุม ครบถ้วนมิติประเด็นเนื้อหาครอบคลุมพื้นที่การให้บริการและกลุ่มประชากรให้บริการที่สะดวกและง่ายต่อการเข้าถึง

3.6 ห้องสมุดระดับโลก ต้องมีมาตรฐานการบริการระดับโลกรองรับการทำงานวิชาการและการวิจัยระดับโลกตัวอย่างกลุ่มมหาวิทยาลัยชั้นนำระดับโลก

4. ด้านปัญญา

4.1 ห้องสมุดมีการจัดประชุมสัมมนาใหญ่/ย่อย เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดระหว่างกัน ลักษณะห้องย่อย/ห้องใหญ่ภายในห้องสมุด

4.2 ห้องสมุดเป็นแหล่งเพาะเมล็ดพันธุ์ความคิดและนวัตกรรม ผสมผสานความคิด เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรคสิ่งแปลกใหม่ เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดกับผู้รู้ มีเครือข่ายผู้ใช้บริการที่เคยอ่านหนังสือเล่มเดียวกัน สร้างบรรยากาศห้องสมุดให้ส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์

4.3 ห้องสมุดชี้นำทางปัญญาความรู้ ช่วยให้เข้าถึงแก่นสาระความรู้ที่สำคัญในเรื่องนั้นมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน คอยให้คำปรึกษา นักศึกษา ป. เอก ป. โท เช่น ด้านสถิติ ด้านทฤษฎีต่าง ๆ เป็นห้องสมุดที่มีการปฏิสัมพันธ์กับปัญญาชนและปราชญ์

4.4 ห้องสมุดส่งเสริมการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ เพื่อต่อยอดพัฒนาองค์ความรู้ข้ามศาสตร์ ให้บริการยืมคืนแบบ one stop service ระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยกับห้องสมุดเฉพาะทางของหน่วยงานหรือองค์กร